

Hvordan påvirker kunstig intelligens deg som leder?

Hva betyr egentlig KI-revolusjonen som alle snakker om?
Og hvordan vil den påvirke deg som leder?

TEKST: LISA EKLI

Morten Goodwin er en av Norges fremste eksperter på kunstig intelligens. Han er professor ved Universitetet i Agder, professor 2 ved OsloMet, og bruker mye tid på å formidle kunnskap om dette feltet, som i løpet av de siste to årene er blitt allemannseie.

– Skal du dra nytte av kunstig intelligens som leder, må du finne ut

hva du kan bruke det til, og hvilket problem det kan bidra til å løse for deg og virksomheten. Det er nemlig ikke alle ting som kan løses av kunstig intelligens. En god leder ser forskjell på det.

Forstå nytteverdien

Mange tror at kunstig intelligens (KI) er et begrep som ikke har noen klar

definisjon. Men det stemmer ikke, forklarer Goodwin.

– Vi kaller det kunstig intelligens når dataprogrammer eller maskiner kan utføre oppgaver som krever det vi mennesker vil kalle intelligens. Det kan være alt fra å løse et regnestykke, til å lære, kommunisere, resonnere, og ta selvstendige beslutninger.

– Det er ikke nødvendig å forstå matematikken bak kunstig intelligens for å kunne utnytte potensialet i det. Sammenlign det gjerne med å kjøre bil – du trenger ikke detaljert teknisk kunnskap om motoren for å være en god sjåfør. Men for å vite hva du og virksomheten kan bruke kunstig intelligens til, bør du som leder utvikle *en viss* teknisk forståelse. Selv om vi bare er i startgropa ennå, er det viktig at du som leder starter allerede nå med å bruke de verktøyene som finnes.

Støtte for beslutninger

Mange ledere har et bredt spenn av

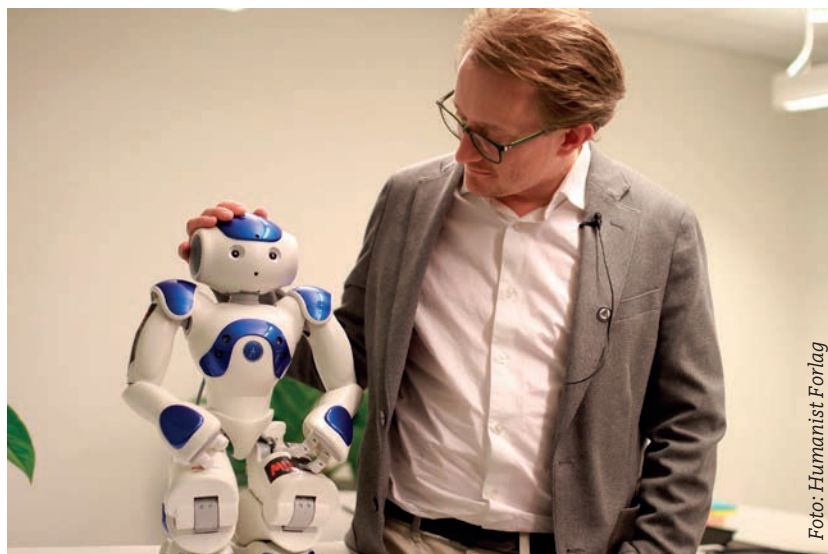

Foto: Humanist Forlag

Foto: Ole Alvik

arbeidsoppgaver. Kunstig intelligens kan være et kraftig verktøy for å effektivisere mange av disse.

– En av måtene du kan bruke KI på, er som beslutningsstøtte. Hvis en medarbeider ikke fungerer godt i jobben, eller en student sliter i noen fag, så kan kunstig intelligens gjøre deg oppmerksom på det, slik at du kan følge det opp. Dette brukes blant annet av skolevesenet i Chicago, for å fange opp elever i risikozonen for å falle utenfor.

Større effektivitet

Effektivisering av oppgaver er et annet felt kunstig intelligens er god på. Her er det mye å hente for travle ledere, tipser Goodwin.

– Med kunstig intelligens kan du effektivisere mange av de oppgavene som du bruker mye tid på i dag. Det kan være alt fra å planlegge turnuser, skape gode prosesser for onboarding av nyansatte, til å få hjelp til å svare på en ubehagelig e-post, på en sympatisk måte. Kunstig intelligens er svært godt egnet for å tilpasse kommunikasjon til ulike personer,

det ser vi for eksempel i måten algoritmene fungerer på i sosiale medier som YouTube.

– En studie viser at kunstig intelligens faktisk kan formidle informasjon til pasientene bedre enn legene selv. De som deltok i testen, opplevde at kunstig intelligens ga informasjon av høyere kvalitet, og til og med formidlet den på en mer empatisk måte enn legene gjorde. Det sier noe om nytten av å bruke kunstig intelligens som verktøy.

Start nå

I løpet av de 20 årene Goodwin har jobbet med kunstig intelligens, har det skjedd enorme fremskritt på feltet. Selv om det kan oppleves fremmed for mange, er det viktig at ledere forholder seg til dette så snart som mulig, mener han.

– Du må ikke være redd for å gå ut på tynn is, og teste disse verktøyene. Har du ikke brukt kunstig intelligens før, så gå inn på ChatGPT og se hvordan det fungerer. Still spørsmål, og undersøk hvordan du kan få hjelp til det du trenger. Bruk den som en

sparringspartner, og se hva den klarer å få til, og hva som ikke fungerer så godt. Kanskje kan du få den til å hjelpe deg med timeplanlegging? Da kommer du i gang, blir vant til verktøyene, og effektiviserer arbeidet ditt samtidig.

Strategisk bruk

For ledere som vil at virksomheten skal begynne å bruke kunstig intelligens, er det viktig å tenke strategisk allerede fra start, råder Goodwin.

– Start med å undersøke hvordan dere skal jobbe med feltet. Få tak i den strategiske innsikten dere trenger, og bygg opp den nødvendige kompetansen. Hva er mulig å få til? Hva kan være nyttig?

– Har dere ikke kompetanse på feltet i virksomheten fra før, kan det være en god idé å leie inn en konsulent i starten. Men på sikt, så handler det ikke bare om å ha kunnskap om kunstig intelligens – denne kunnskapen må sees i sammenheng med den faglige forståelsen for akkurat det spesifikke feltet dere jobber med. Det er først når disse to forståelsene

treffer hverandre, at man ser den virkelige nytten. Derfor er kompetanseutvikling enda viktigere nå enn noen gang tidligere.

Famous last words

Tar du deg av og til i å tenke at dette ikke angår deg? Det kan du fort komme til å angre på, hevder Goodwin.

– Teknologi blir stadig mer sentralt i samfunnet vårt. Det betyr at evnen til endring blir helt avgjørende for virksomheter. Som leder må du forstå hvordan du kan transformere virksomheten, og du må våge å være med på kappløpet. Du kan ikke lenger velge å stå på sidelinjen og stritte imot. Gjør du det, kommer du til å bli overkjørt av det teknologiske toget.

– De velkjente eksemplene med Kodak og Nokia, er relevante også her. Lederne forsto ikke alvorret av endringene som kom, og trodde de kunne la være å endre virksomheten. De tok feil.

– På den andre siden av skalaen, har vi eksempler på virksomheter som har gjort det motsatt, som Nintendo, Apple og Amazon. Lederne i disse selskapene så mulighetene som kom, og grep dem. De endret seg

i den retningen den teknologiske vinden blåste, med stor suksess.

Ingen om fem år

Bruker du kunstig intelligens i dag, fremstår du umiddelbart som fremtidsrettet. Men det er mange myter om hva fremtiden vil bringe, som ikke nødvendigvis stemmer, mener professoren.

– Elon Musk har spådd at det ikke vil finnes ingeniører om bare fem år. Leger og lærere vil lide samme skjebne. Men han har en tendens til å overdrive. Jeg tror ikke det kommer til å bli slik.

– Det stemmer at verktøy basert på kunstig intelligens har vist seg å være svært gode til å skrive kode. En undersøkelse fra MIT viser at studenter som fikk tilgang til KI-verktøyet Microsoft Copilot, tredoblet sin effektivitet. Så dette, og mange andre fagfelt, vil helt klart bli påvirket av inntoget av kunstig intelligens. Men det er ikke slik at vi ikke trenger ingeniører eller andre fagpersoner lenger. For 30 år siden, jobbet ingeniørene med papir og kalkulator. Og 30 år frem i tid, kommer vi fremdeles til å trenge slike fagfolk – men vi kommer til å tilpasse oss, og jobbe på andre måter.

Vær bevisst på personvern

Goodwin forteller at når vi tar i bruk kunstig intelligens, får vi en god del etiske problemstillinger med på kjøpet. Et sentralt stikkord, er personvern.

– Vi må huske at KI-verktøy lever av data. Når du bruker ChatGPT, gir du fra deg eierskapet til den informasjonen du legger inn. Dataen kan brukes for å trene verktøyet til å bli bedre, og det betyr at informasjonen kan hentes ut igjen. Det finnes eksempler på virksomheter som har fått tilgang til konkurrentens programkode, bare ved å spørre ChatGPT. Det er ganske risikabelt.

5 tips til ledere

1. Tenk strategisk fra start, og skaff den kompetansen virksomheten trenger.
2. Kunstig intelligens fungerer godt som beslutningsstøtte, men det er alltid du som leder som må ta avgjørelsene.
3. Bruk KI til å effektivisere oppgaver du bruker mye tid på, som vaktlister og e-post.
4. Skal du bruke ChatGPT, så kjøp tilgang til den betalte versjonen – den er enormt mye bedre.
5. Et annet alternativ, er Perplexity. Dette verktøyet gir deg kildehenvisninger, og er nyttig for alle som trenger å vite hvor informasjonen kommer fra.

Foto: Karoline Jakoba Scheide

– Vær oppmerksom på at slike ting kan skje, og la være å skrive inn sensitiv informasjon. Du skal heller ikke legge inn ansattes data, uten deres samtykke.

Diskriminerende holdninger

Kunstig intelligens er bygget på tradisjonelle data. Det betyr at den har med seg en del forutinntatte holdninger, som vi skal være på vakt for, forklarer Goodwin.

– Spør du ChatGPT om hvem som passer best til en lederstilling, vil den velge en mann. Spør du hvem som passer best som sykepleier, foreslår den en kvinne. Men ChatGPT har ingen forståelse for at dette er diskriminering. Den gjenbraker bare de tradisjonelle mønstrene som allerede finnes, og velger den som ligner mest på de som har hatt slike stillinger tidligere. Noen ganger kan det fungere bra, men det kan også fort slå veldig feil ut.

– I og med at verktøy basert på kunstig intelligens fungerer godt i de fleste tilfeller, kan det være vanskelig å fange det opp når det *ikke* gjør det. Dette ser vi eksempler på fra rettsvesenet i USA, der dommerne har tatt i bruk kunstig intelligens som beslutningsstøtte. Det viste seg

nemlig at verktøyet var strengere mot afroamerikanske mennesker. Det ble rasisme satt i system. Dommerne stolte imidlertid så mye på teknologien, at de ikke klarte å se det.

– Slike eksempler viser at vi står i fare for å miste kontrollen. Det kreves en viss fagkompetanse for å forstå det, og for å oppdage det når det skjer. For selv om kunstig intelligens kan hjelpe oss på vei, er det helt avgjørende at vi mennesker følger opp, og at det er vi som tar avgjørelsene.

Hvor er vi på vei?

Teknologi blir enda mer sentralt i tiden fremover, enn det har vært tidligere. Nye verktøy dukker opp hele tiden, og til og med vi som jobber med fagfeltet, blir overrasket, forteller Goodwin.

– Dette området endrer seg utrolig raskt. Det vi ikke trodde var mulig for bare få år siden, er plankekjøring i dag. Vi står midt i en teknologisk revolusjon, og jeg tror de fleste ledere ønsker å være med på den. De ser at det går lynraskt, og ønsker å sørge for at virksomheten henger med på det som kommer. Det skal mer til enn en chatbot på nettsiden for å imponere nå.

– Selvsagt er det ikke alle som trenger å jobbe like mye med kunstig intelligens. Men KI kommer til å bli en del av alle slags oppgaver – fra regnskap til kommunikasjon og kundebehandling. Er du ikke med på det, blir det som en gårdbruker som fremdeles bruker hest og kjerre istedenfor traktor, avslutter Goodwin.

Om Morten Goodwin

JOB: Morten Goodwin er professor i kunstig intelligens ved Universitetet i Agder, og professor 2 ved OsloMet. Han er medgründer og ledende forsker hos AI Experts, og fungerer som nestleder ved Senter for kunstig intelligensforskning. Som en av Norges fremste eksperter på kunstig intelligens, kombinerer han roller som forsker, pedagog, formidler og samfunnsdebattant.

ERFARING: Med over 15 års akademisk erfaring har Goodwin publisert mer enn 200 fagfelle-vurderte artikler. I 2023 mottok han NORA-prisen for sitt bidrag til AI-samfunnet, utdanning og formidling.

FAGLIG BAKGRUNN: Goodwin har en Ph.d. i Computer Science fra Aalborg Universitet, og Master i samme fagområde fra Universitetet i Agder. Han er involvert i en rekke forskningsprosjekter i ulike sektorer, som landbruk, kulturproduksjon, utdanning og helse.

Unngå disse fellene:

- Ikke legg inn sensitiv informasjon i KI-verktøy. De lever av data, og informasjonen du legger inn, gir du fra deg.
- Ikke stol blindt på kunstig intelligens. Du trenger et årvåkent øye for å fange opp de tilfellene der det ikke fungerer.
- KI-verktøy er bygget på historiske data, og er forutinntatt når det gjelder faktorer som kjønn, legning og etnisitet. Dette bør du være på vakt for.
- Tror du kunstig intelligens ikke er relevant for deg? Det kan du raskt komme til å angre på.